

STRUCTURAL ELEMENTS IN TEACHING ROMANIAN AS A FOREIGN LANGUAGE

ELEMENTE DE STRUCTURĂ ÎN PREDAREA LIMBII ROMÂNE CA LIMBĂ STRĂINĂ

Conf. univ. dr. Florica FAUR

Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad

E-mail: lia37_faur@yahoo.fr

Abstract

Teaching Romanian as a foreign language has become an extensive field studied from the perspective of the levels of language usage – elementary, independent and experimental. Conversation as a didactic dialogue, achieved through a succession of questions and answers, is still one of the most effective methods for learning a language. The scale for the assessment of linguistic knowledge contains 6 steps: A1- A2 - B1- B2 - C1 - C2. At each stage, all language skills are considered: comprehension (listening and reading), speech (participation in conversation and oral expression) and written expression.

Rezumat

Predarea limbii române ca limbă străină a devenit un domeniu amplu studiat din perspectiva nivelurilor de utilizare – elementară, independentă și experimentală. Conversația ca dialog didactic, realizat printr-o succesiune de întrebări și răspunsuri este în continuare una dintre cele mai eficiente metode în învățarea unei limbi. Scala pentru evaluarea cunoștințelor lingvistice conține 6 trepte: A1- A2 - B1- B2 - C1 - C2. La fiecare treaptă se au în vedere toate competențele lingvistice: înțelegere (prin ascultare și citire), vorbire (participare la conversație și exprimare orală) și exprimare scrisă.

Keywords: *Romanian language for foreigners, conversation, language skills*

Cuvinte-cheie: *limba română pentru străini, conversația, competențe lingvistice*

Printre acțiunile sale, Consiliul Europei a promovat în ultimii 30-40 de ani și activitățile din domeniul învățării limbilor moderne, cu scopul de a încuraja înțelegerea, cooperarea și mobilitățile pentru toate categoriile de persoane. Au fost create instrumentele de bază necesare elaborării de programe adecvate, precum și o listă de descriptive funcționale pentru toate limbile europene, care pot fi lămurite astfel:

„Aceste instrumente se elaborează respectând exigențele didactice și ținând seama de competențele urmărite (înțelegere, exprimare orală, scriere), și vizează toate nivelurile de utilizare - elementară, independentă și experimentată - a unei limbi străine. Ce este nivelul prag? Nivelul considerat cel mai util comunicării a fost numit nivel prag și corespunde, pe scara tradițională a nivelelor (elementar, intermediar, avansat), nivelului intermediar. Conform documentelor europene de ultimă oră (Un Cadru European Comun de referință pentru limbi: învățare, predare, evaluare și Pașaportul lingvistic), scala pentru evaluarea cunoștințelor lingvistice conține 6 trepte: A1- A2 - B1-

B2 - C1 - C2. La fiecare treaptă se au în vedere toate competențele lingvistice: înțelegere (prin ascultare și citire), vorbire (participare la conversație și exprimare orală) și exprimare scrisă.”¹

Principalele competențe ce urmează a fi dezvoltate sunt: **competența lingvistică** (morfologică, sintactică, ortografică, ortoepică), **competența socio-lingvistică** (prin mărci lingvistice ale relațiilor sociale – registrele familiar, popular, peiorativ, jargon, argou etc.), **competența pragmatică** (aranjarea enunțurilor, organizarea discursului), **competența socio-culturală** (cunoașterea societății, a culturii comunității în care se vorbește limba, limbajul gesturilor, convenții etc.).

Conversația ca dialog didactic, realizat printr-o succesiune de întrebări și răspunsuri este în continuare una dintre cele mai eficiente metode în învățarea unei limbi. Ghidându-ne după didactici tradiționale și moderne, conversația este o componentă indispensabilă și în procesul de învățare a limbii române de către studenții/cetățenii străini. De-a lungul anilor au apărut manuale sau studii consacrate învățării limbii române ca limbă străină semnate de Victoria Moldovan, Liliana Pop și Lucia Uricaru, Cristina Valentina Dafinoiu, Laura Elena Pascale, Elena Platon, Ioana Sonea, Dina Vîlcu, Otilia Hedeșan, Ana Vrăjitoru, Teodora Irinescu, Horia Avrămuț, Radu Rotaru și mulți alții. Structura după care este conceput un asemenea manual este următoarea:

1. Stabilirea obiectivelor fiecărei unități și formularea lor într-un limbaj accesibil;
2. Utilizarea constantă, în introducere, a unui exercițiu de încălzire, sub forma unor întrebări referitoare la experiențele personale, în vederea trezirii interesului cursanților pentru tema în discuție;
3. Distribuirea exercițiilor specifice fiecărei competențe;
4. Respectarea celor trei pași în exercițiile destinate competențelor de receptare: preascultare, ascultarea propriu-zisă și postascultarea (lectura, prelectura, lectura propriu-zisă și postlectura)
5. Stabilirea etapelor de prezentare, exersare și producere în predarea gramaticii și evitarea excesului de metalimbaj;
6. Exersarea structurilor gramaticale în context, apelând la tipuri cât mai variate de exerciții de comunicare, organizate în diferite formule de interacțiune între cursanți;
7. Introducerea directă a lexicului, fără apel la o limbă de contact, prin utilizarea imaginilor, a relațiilor de sinonimie și de antonimie între cuvinte, precum și a perifrazelor;
8. Selectarea unor texte interesante, cu un grad de dificultate adecvat nivelurilor A1-A2, ilustrative pentru limba standard și pentru cele mai uzuale situații cotidiene de comunicare, adecvate comunicării orale sau scrise, după caz;
9. Inserarea unor texte cu caracter cultural, în măsura în care nivelul elementar de cunoaștere a limbii permite acest lucru, pentru asigurarea unei minime valori documentare ce se impune;
10. Reprezentarea unor tipuri de exerciții cât mai variate și cât mai interesante pentru fiecare competență în parte;
11. Alternarea exercițiilor consacrate diverselor competențe;
12. Oferirea unor modele de lucru, acolo unde se simte nevoia.²

În următoarea structură, lecția de conversație câștigă un rol esențial și urmărește pași importanți în ordinea derulării, prin care studentul străin participă conștient la procesul de predare-

¹ Victoria Moldovan, Liliana Pop și Lucia Uricaru, *Nivel prag pentru învățarea limbii române ca limbă străină*, Departamentul de Limbă, Cultură și Civilizație Românească Facultatea de Litere, Universitatea “Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca și Institutul Limbii Române Ministerul Educației și Cercetării București, Consiliul de Cooperări Culturale Strasbourg 2001, p. 10. https://www.ilr.ro/wp-content/uploads/nivel_prag.pdf

² Apud Elena Platon, Ioana Sonea, Diana Vîlcu, *Manual de limba română ca limbă străină (RLS). A1 -A2*, Editura Casa Cărții de Știință, 2012, p. 9.

învățare. O primă etapă constă în prezentarea textului care devine pretextul conversației prin conținutul său. Lectura profesorului urmărește fixarea acustico-articulatorie, semantică și optică într-un cadru relaxat, primitiv și atractiv, deoarece o comunicare reală nu poate avea loc într-un spațiu ostil. Urmează consolidarea cunoștințelor prin exerciții de conversație pe schema: profesor-cursant, cursant-cursant, care decodifică, reproduc și memorizează informațiile. Este etapa în care se construiesc sintagme, fraze scurte, text. Se construiește, astfel, o rampă de lansare către un dialog al cărui timp crește progresiv. Etapa comunicativă face trecerea de la vorbirea reproductivă la vorbirea productivă în care se utilizează sintagmele, cuvintele memorate pe parcursul acestui proces. Temele posibile urmează nivelurile de competență lingvistică A1 și A2, aferente Cadrului european comun de referință (CECR), în terminologia clasică nivelul „începător” și „fals începător”.

Astfel, cursul va începe cu **formulele de salut, datele personale, continente, țări, orașe, vremea și obiectele din sala de curs**. Se vor fixa noțiuni de gramatică ce includ pronumele personal, verbul „a fi”, adverbe de loc, pronume negative, prepoziții cu acuzativ, articolul nedefinit și conjuncții. La nivelul ascultare se pune accent pe simularea unor convorbiri telefonice, completate cu informații specifice, mulțumiri, scuze. La nivelul vorbire-citire-scriere se realizează prezentarea personală, descrierea camerei, a biroului etc. **Datele personale** continuă cu vârstă, adresă, profesie, cumpărături și exprimarea timpului. În această unitate se fixează verbul „a avea”, numeralul cardinal și prepoziția. Informațiile referitoare la **spațiul de locuit** (casa, camere, obiecte de mobilier, obiecte de toaletă, locații geografice) promovează dialogul pentru achiziționarea unui apartament, citirea și scrierea unor anunțuri, concurs de memorie pentru descrierea camerei. Urmează cu grad crescut de dificultate predarea substantivului, numărul plural, pronumele interogativ, numeralul cardinal, articolul nedefinit la numărul plural, adverbe de timp, conjuncții specifice.

Petrecerea timpului liber oferă cursantului modalități de exprimare a unei agende de vacanță sau a unei zile, utilizând adjectivul pronominal, adverbe de timp și numeralul adverbial. În această etapă se folosește verbul la modul indicativ prezent în construcția unor fraze simple. Pentru alegerea unor informații sau completarea lexicului cu informații specifice privind acordul sau dezacordul, obiceiurile culinare, listă de cumpărături, tema **La restaurant** accesibilează text în care se întrebuițează articolul definit (mult/puțin/tot), verbe neregulate, specific, „a plăcea”, forme accentuate de dativ. **Cartea poștală** poate fi o altă temă de continuitate în a face planuri de vacanță și exprimarea opiniei asupra diverselor activități. Pentru elaborarea unui program zilnic mai amplu se poate discuta despre **igiena personală**, utilizând pronumele reflexiv în acuzativ, adverbe iterative, durative, conectori temporali. Adjectivele cu patru, trei sau două terminații, adjectivele cu o formă, adjectivele și pronumele posesive, numele de persoane în genitiv și adjectivele opuse se vor folosi în dialoguri despre **familie**, descrierea persoanei (caracteristici fizice și psihice). **Presa, emisiuni TV, profesii, abilități, hobby-uri, calități și defecte** sunt, de asemenea pretexte pentru învățarea și fixarea timpurilor verbale noi (perfect compus, conjunctiv prezent) și a unor conjuncții și adverbe. Gradele de comparație și numeralul ordinal se identifică mai ales în unitatea de învățare legată de **sporturi și sportivi**. Modul imperativ se învață odată cu urările făcute în ocazii speciale ca formule de felicitare sau o listă de recomandări pentru un stil de viață sănătos.

Profesorul contează pe un transfer automat din partea cursanților, urmărind implicarea lor în căutarea și exprimarea unor informații care nu intră în discuție. Această etapă predominant comunicativă verifică vocabularul existent și structurile gramaticale învățate. Au loc scurte discuții tematice, improvizatii care vizează observații asupra intervenției alocutorului, care devine treptat locutor (emițător), cu alte cuvinte „trecerea de la discursul direct la discursul raportat și, apoi, la discursul relatat.”³ Ludmila Braniște⁴ propune o schiță metodologică ce conține cele patru etape în

³ Ludmila Braniște, *Conversația în predarea și achiziționarea limbii române ca limbă străină*, în AUI, secțiunea III e, Lingvistică, tomul LI, 2005, Studia linguistica et philologica in honorem Constantin Frâncu, p. 4. (<http://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/A2677/pdf>)

ordinea parcurgerii lor: complet manipulativă, predominant manipulativă (consolidarea cunoștințelor), predominant manipulativă (actualizării) și complet comunicativă. Ultima etapă este concepută ca o modalitate de măsură a fixării cunoștințelor lingvistice, cu accent pe exprimare și nu pe reluare. Este complexă și prin faptul că profesorul rămâne doar un animator, accentul fiind pus pe capacitatea cursantului de a avea reacții verbale cu caracter instantaneu.

Metoda va fi una combinată: progresia lingvistică, psihopedagogică, așadar cognitivă, deductivă, plonjarea în fluxul firesc al limbii – alături de progresia riguroasă, gramatica inductivă, implicită, a conștientizării relațiilor dintre cuvinte (mai ales la nivelul A1-A2) și metalimbajul gramaticii explicite, conceptualizarea regulilor gramaticale dacă timpul alocat orelor de limba română permite. Studenții trebuie obișnuiți să pună întrebări, să formuleze ipoteze și să le verifice împreună cu profesorul. Alte metode: exerciții structurale, de contrazicere, exerciții de injoncțiune, microdialogul dirijat, dramatizarea, conversația controlată sau liberă, forme monologate de dezvoltare a vorbirii.

În funcție de nivel, exercițiile trebuie să fie variate: de repetiție, structurale, de reconstituire, de expansiune, de reformulare, de exprimare cu constrângere lingvistică pentru a facilita fixarea, compunerea de texte cu ajutorul cuvintelor învățate. Studenții trebuie să fie capabili să producă un corpus comunicativ, în care conceptele de „greșeală” și de „variație” se definesc plecând de la conceptul de „normă”.

Concluzie

Predarea limbii române ca limbă străină este cu atât mai importantă cu cât învățarea limbilor moderne este o prioritate a Consiliului European. Înconjurată de limbi slave, limba română a rezistat în ciuda influențelor și merită să fie cunoscută în lumea întreagă. Prin influența cu alte limbi balcanice, limba română și-a dezvoltat trăsături speciale în funcție de regiune, care stimulează adesea curiozitatea printre iubitorii limbilor romanice. Predarea ei urmează pașii conform Cadrului european comun de referință (CECR), în terminologia clasică nivelul „începător” și „fals începător”. Metoda care stă la baza învățării unei limbi, implicit a limbii române, este metoda conversației, combinată cu progresia lingvistică ori psihopedagogică.

BIBLIOGRAFIE

Braniște, Ludmila. *Conversația în predarea și achiziționarea limbii române ca limbă străină*, în AUI, secțiunea III e, Lingvistică, tomul LI, 2005, *Studia linguistica et philologica in honorem Constantin Frâncu*.

Dafinoiu, Cristina-Valentina, Pascale, Laura-Elena. *Limba Română. Manual pentru studenții străini din anul pregătitor Nivel A1-A2*, Editura Universitară, 2015.

Medrea, Anca, Platon, Elena, Vesa, Sonea, Ioana, Viorica, Vîlcu, Dina. *Teste de limba română ca limbă străină (A1-A2, B1-B2)*, Editura Risoprint, 2008.

Moldovan, Victoria, Pop, Liliana, Uricaru, Lucia. *Nivel prag pentru învățarea limbii române ca limbă străină*, Departamentul de Limbă, Cultură și Civilizație Românească Facultatea de Litere, Universitatea “Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca și Institutul Limbii Române Ministerul Educației și Cercetării București, Consiliul de Cooperări Culturale Strasbourg 2001.

Platon, Elena, Sonea, Ioana, Vîlcu, Dina. *Manual de limba română ca limbă străină (RLS). A1-A2*, Editura Casa Cărții de Știință, 2012.

Bibliografie online

https://www.ilr.ro/wp-content/uploads/nivel_prag.pdf,21, august 2019

<http://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/A2677/pdf>, 23 august 2019

⁴ *Ibidem*